

Mr. sc. Dražen Matijević*

NOVE ZADAĆE I STARE NEDAĆE BRANITELJA U KAZNENOM POSTUPKU

Zastupajući stajalište da je nagodba strana našem kaznenom postupku, jer o njemu stranke ne raspolažu slobodno određenim pravima nego su se dužne pridržavati strogih odredbi kaznenih zakona, autor u radu podvrgava oštroj kritici odredbe novoga članka 190.a Zakona o kaznenom postupku. Te odredbe nisu precizne (jer npr. ne određuju jasno da stranke mogu podnijeti suglasni zahtjev za izricanjem kazne okrivljeniku isključivo tijekom istrage) a branitelja stavljaju u posve drugačiju ulogu od dosadašnje - on, po njima, mora izaći iz svoje uloge okrivljenikova procesnog pomoćnika i postati procjenitelj i pregovarač te u tom cilju trošiti znatno više vremena i truda. Osim toga, one na branitelja postavljaju i veliku odgovornost a izlažu ga i psihološim pritiscima od onih okrivljenika koji su uvjereni u svoju nedužnost, ali branitelj smatra da im je bolje priznati niži stupanj krivnje (npr. nehaj) i zadovoljiti se blagom kaznom nego inzistirati na vođenju postupka. Autor smatra da će u takvim slučajevima branitelj stajati pred "gorkom" zadaćom, to više što će s okrivljenikom morati raspravljati o mjeri kazne koju bi okrivljenik trebao prihvatiti kao primjenu. Sve to autora navodi na pesimističan zaključak da hrvatska pravna praksa nije pripremljena na veliku novost koju donosi ta odredba i boji se da će ona, presađena iz anglosaksonskog prava, u hrvatskom pravnom "vrtu" cvjetati samo jedno ljeto - ono u 2002. godini kada je bila donesena.

Kada bih bio sklon velikim riječima, rekao bi da poslije stupanja na snagu novele ZKP-a od 21. svibnja 2002. ništa više nije i neće biti kao prije. Ako bi, naprotiv, u meni prevladao skeptik, rekao bih da se ništa nije i da se ništa i neće promijeniti. Nastojeći sačuvati odvjetničku staloženost i umjerenost, reći ću da stupanjem na snagu svih odredaba spomenute novele počinje razdoblje usvajanja i prilagodbe. S primjenom dijela novih odredaba vjerojatno neće biti poteškoća, dok će primjena nekih odredaba sigurno proći kroz dulje razdoblje propitivanja.

Branitelj kao bitan sudionik u kaznenom postupku dobio je neke nove zadaće. One su ponajviše sadržane u odredbama potpuno novog članka 190.a ZKP. Istovremeno su branitelju ostale i stare nedaće. One potječu od činjenice da branitelj nije ni sada dobio pravo na uvodnu riječ, ili uvodni govor.

Govoreći ponajprije o novim zadaćama branitelja, valja reći da odredbe novog članka 190.a ZKP uvode u naš kazneni postupak takvu novinu koja ne

* Mr. sc. Dražen Matijević, odvjetnik, Osijek

zahtijeva samo promjenu u postupanju istražnog suca i državnog odvjetnika te odvjetnika kao branitelja, već od njih zahtijeva i promjenu način razmišljanja. U tome upravo i jest razlog najveće neizvjesnosti oko opsega i dosega primjene tih odredaba. Svodeći opsežne odredbe čl. 190.a, razvrstane u deset stavaka, na jednostavan zajednički nazivnik, može se reći da one predviđaju, uređuju i uvode **nagodbu** u kazneni postupak. Po samoj svojoj prirodi nagodba je zapravo moguća samo kada stranke slobodno raspoložu određenim pravima. Zato je nagodba strana kaznenom postupku čiji su tijek i ishod predviđeni i određeni strogim i nezaobilaznim odredbama Kaznenog zakona i Zakona o kaznenom postupku, pri čemu su sudac, državni odvjetnik i branitelj dužni pridržavati se tih odredaba i primjenjivati ih, a okrivljenik je primoran njihovu primjenu trpjeti. Novi članak 190.a uvjerava nas da je ipak i u takvim uvjetima moguća neka vrsta nagodbe, ali takve koja je ograničena brojnim postupovnim i materijalno-pravnim pravilima.

Međutim, prije raščlambe uloge i položaja branitelja prilikom postupanja po čl. 190.a ZKP taj članak mora biti podvrgnut izvjesnoj kritici.

U st. 1. rečeno je da zahtjev za izricanje kazne mogu do završetka istrage podnijeti **stranke**. Nije posve jasno treba li, odnosno mora li to biti zajednički, suglasan prijedlog, tj. zahtjev obiju stranaka, ili ga može podnijeti bilo koja **stranka**. Ako se pođe od toga da je odmah u stavku 2. rečeno kako će **stranka** postupiti podnoseći takav zahtjev, može se zaključiti da zahtjev može podnijeti bilo koja od stranaka sama te da nije nužno da zahtjev bude zajednički i suglasan. Osim toga u stavku 1. govori se o traženju da istražni sudac izrekne okrivljeniku kaznu. To je sa zakonodavno-tehničkog gledišta pogrešno, jer se od istražnog suca traži da izrekne **presudu** kojom će okrivljeniku odrediti kaznu kakva je predložena.

Stavak 10. sadrži rečenicu koja glasi: "Ako se žalba ne uvaži, zahtjev iz st. 1. ovog članka ne može se ponoviti na glavnoj raspravi." Izvedeći zaključak iz same te rečenice moglo bi se pretpostaviti da se u nekom drugom slučaju zahtjev iz st. 1. čl. 190.a ZKP može ponoviti na glavnoj raspravi. No, iz svega drugog, a to je sam naslov ovoga članka, kao i iz odredaba kojima je uređen tijek glavne rasprave, jasno proizlazi da se zahtjev iz čl. 190.a st. 1. može postaviti jedino i isključivo u tijeku istrage. Zato naprijed navedena rečenica unosi nepotrebnu dvojbu i može dovesti do različitih nesporazuma.

Nema sumnje da postupak **donošenja presude na zahtjev stranaka u istrazi** (tako glasi naslov čl. 190.a ZKP) stavlja sve sudionike postupka u sasvim nov položaj. O tome kako će se u takvom položaju ponašati, kako će postupati i kako će se snalaziti istražni sudac i državni odvjetnik sigurno će se u budućnosti lomiti koplja i u stručnim raspravama i u praksi. Iako ni položaj istražnog suca ni državnog odvjetnika neće biti ni lak, ni ugodan, čini se da će ipak najteže biti branitelju. Svoju klasičnu ulogu u postupku određenu samim nazivom i

pojmom **branitelj** morat će u pojedinim slučajevima zamijeniti ulogom procjenitelja i pregovarača. Pri tome će morati podnijeti nove odgovornosti, i to takve kakvih do sada nije imao.

Prema odredbama čl. 190.a ZKP zahtjev za donošenje presude u istrazi moguće je podnijeti čak i prije no što je istraga započela, tj. prije odluke o podnesenom istražnom zahtjevu, pa sve do završetka istrage. To znači da odluku o podnošenju takvog zahtjeva okrivljenik može donositi zavisno od stanja dokaza koji se tijekom istrage prikupljaju. Branitelj kao okrivljenikov pomoćnik i savjetnik morat će odgovoriti na dva sasvim nova pitanja – takva koja do sada nisu postojala. Prvo je pitanje da li uopće podnijeti zahtjev za donošenje presude u istrazi. Drugo je pitanje u kojem času podnijeti takav zahtjev. Da bi odgovorio na ta dva pitanja, branitelj će morati utrošiti znatno više vremena i truda u prikupljanje podataka od okrivljenika nego što mu je do sada bilo potrebno. Trebat će nastojati da se od okrivljenika dobiju što detaljniji, što pouzdaniji i što točniji podatci o događaju ili događajima koji su predmetom istrage. Od okrivljenika će se morati, neusporedivo prije nego do sada, prikupljati podatci o mogućim dokazima, kao i podatci o dokazima koje predlaže druga stranka. Pri tome će biti potrebna velika upornost i dosljednost kako bi se u što ranijem razdoblju postupka mogao što pouzdanije ocijeniti položaj okrivljenika u postupku te izgledi za ovakav ili onakav ishod. Sve će to biti potrebno zato što samo jasna i cjelovita ocjena okrivljenikovog položaja i samo pouzdana pretpostavka o budućem razvoju postupka omogućuju branitelju da okrivljenika savjetuje onako kako je za nj najbolje, a da pri tome ni jednog trenutka ne zanemari svoju temeljnu ulogu branitelja.

Odlučujući o postupanju u okviru odredaba čl. 190.a ZKP branitelj odlučuje o uspostavljanju triju vrsta odnosa – s okrivljenikom, s državnim odvjetnikom i s istražnim sucem. I po dosadašnjim i svim drugim odredbama ZKP-a branitelj je uspostavljao trostrane odnose, ali odnosi koji će nastajati primjenom odredaba čl. 190.a ZKP imaju sasvim drukčiji sadržaj.

Razmatrajući odnos branitelja i okrivljenika u okviru mogućnosti koje pruža čl. 190.a ZKP prije svega upada u oči veliko povećanje odgovornosti branitelja. Ocjenjujući položaj okrivljenika, branitelj je dužan okrivljeniku predočiti mogućnosti koje mu daje čl. 190.a ZKP, a zatim mu i savjetovati i preporučiti da li da takve mogućnosti pokuša iskoristiti ili ne. Upravo na tom mjestu nastaju i počinju najveće braniteljeve poteškoće. Temeljna značajka odnosa između okrivljenika i branitelja jest povjerenje. Okrivljenik treba i može imati samo takvog branitelja u kojeg ima potpuno povjerenje. Onog časa kada dođe do narušavanja takvog povjerenja, treba prestati i u pravilu prestaje odnos okrivljenika i branitelja. U velikom broju slučajeva, a osobito kada su u pitanju kaznena djela

učinjena iz nehaja (a upravo će takva i biti pretežiti dio onih kod kojih će se pokušavati svojevrstne nagodbe), okrivljenici su uvjereni da nisu krivi. Od branitelja očekuju da će obranu tako i postaviti i provesti. U izvjesnom broju slučajeva takvi će okrivljenici nevoljko prihvatiti postojanje nekog blagog oblika njihove krivnje, ali to u pravilu tek kada se uvjere da provedeni dokazi ne podupiru njihovo stajalište o vlastitoj nevinosti. Prema tome, branitelj koji ocijeni da ima mjesta i da bi trebalo predložiti donošenje presude na zahtjev stranaka u istrazi naći će se u nezahvalnom položaju. Svoju stranku, uvjerenu u vlastitu nevinost, morat će prvo obavijestiti o mogućnosti nagodbe, a zatim i o tome da pri takvoj nagodbi treba priznati i svoju krivnju. Iskustvo nas uči da će većina stranaka to shvatiti i doživjeti vrlo jednostavno kao gubitak međusobnog povjerenja. Nakon toga suradnja s takvom strankom postaje vrlo teška, ili čak nemoguća.

Pod pretpostakom da tu prilično gorku zadaću umješšan branitelj svlada bez težih posljedica za povjerenje između njega i stranke, nastavak postupka može donijeti daljnje teškoće i neugodnosti. Za to su ponajviše krive dvije odredbe sadržane u čl. 190.a ZKP. Prva je ona u stavku 4. u kojem je rečeno da podnošenje zahtjeva za donošenje presude u istrazi **ne predstavlja priznanje kaznenog djela, ali u postupku koji može biti nastavljen nema više dokazivanja da je isključena protupravnost, ili da je isključena krivnja.** Da postupak unatoč prijedlogu može biti nastavljen, slijedi iz odredaba stavka 10. prema kojima sudac ne mora prihvatiti prijedlog stranaka, pa će o tome odlučiti vijeće, a kada vijeće odbije takav prijedlog, postupak će se nastaviti kao da prijedloga nije ni bilo, ali sada s bitno ograničenim mogućnostima obrane! To je druga od spomenutih dviju odredaba koje su krive za najveće poteškoće koje će nastati u primjeni cijelog čl. 190.a ZKP.

U uvjetima i okolnostima u kojima se odvija naš kazneni postupak bit će vrlo teško branitelju predočiti okrivljeniku bilo kakve prednosti zahtjeva za donošenje presude u istrazi ako mora pristati da u slučaju odbijanja njegova zahtjeva on više nema nikakve mogućnosti postići oslobađajuću osudu. Naravno, predviđene su iznimke u slučajevima kada je okrivljenik tek naknadno saznao za dokaze kojima se isključuje protupravnost ili krivnja, ali to je više pitanje nekih procesnih kalkulacija, a manje zbiljskih, životnih situacija.

Na kraju opisanog mučnog upoznavanja svoje stranke s ne baš ružičastim mogućnostima koje mu pružaju nove odredbe čl. 190.a ZKP, branitelju preostaje žličica pelina. Morat će sa svojom strankom raspraviti i dogovoriti se o mjeri kazne koju će stranka smatrati primjerenom, a koja će istovremeno biti prihvatljiva i istražnom sucu i državnom odvjetniku. Polazeći od općepoznate činjenice da je svakom čovjeku svaka kazna, pa i najblaža, preteška, pogađanje oko tog pitanja bit će isto tako preteško. Pri tome će branitelj još jednom staviti na kocku međusobno povjerenje. Logičan slijed misli u glavi prosječnog okrivljenika teći će otprilike ovako: "Ja sam se tebi obratio zato da me braniš, a ti mi

savjetuješ da priznam svoju krivnju i da prihvatim kaznu, i sve to još pod rizikom da to moje pristajanje ne bude prihvaćeno, a onda u nastavku postupka u kojem više ne mogu dokazivati svoju nevisnost, neka mi se Bog smiluje. Prema tome, kakav si ti to branitelj i zašto te ja plaćam?”

Sve do sada rečeno samo je dio braniteljevih novih zadaća. Nakon što je uvjerio svoju stranku da treba podnijeti zahtjev za donošenje presude u istrazi, nakon što ju je isto tako uvjerio da se to isplati i po cijenu opasnosti da taj zahtjev ne bude usvojen, nakon čega više nema dokazivanja nevinosti, te konačno nakon što stranka prihvati i određenu vrstu i visinu kazne i pripadajuću sigurnosnu mjeru, dolazi nagađanje s državnim odvjetnikom. Naravno da će državni odvjetnik, kao državni odvjetnik, nastojati da svoje prihvaćanje nagodbe uvjetuje prihvaćanjem nekih njegovih pogleda na vrstu i visinu kazne i na pripadajuću sigurnosnu mjeru. Ako je neoprezni branitelj zahtjev podnio već i prije nego što se bilo što dogovorilo s državnim odvjetnikom, položaj državnog odvjetnika bit će više nego superioran. Ako zahtjev okrivljenika ne prihvati, jamačno ga ni istražni sudac neće prihvatiti. Zapravo i nije jasno iz samog zakonskog teksta može li uopće jedna stranka – okrivljenik – podnijeti takav zahtjev bez prethodnog dogovora s drugom strankom i suglasnosti druge stranke. Na temelju sadržaja i smisla odredaba u stavku 10. može se zaključiti da i samo jedna stranka može podnijeti zahtjev, ali nije jasno što će se dogoditi ako se druga stranka takvome zahtjevu usprotivi, budući da takav slijed događaja ne predviđa niti jedna odredba čl. 190.a ZKP.

Slijedom navedenog, ako se okrivljenik po savjetu svojeg branitelja odluči podnijeti zahtjev za donošenje presude u istrazi, mogući su različiti ishodi. Prvo, ako državni odvjetnik (tj. druga stranka) ne prihvati okrivljenikov zahtjev odnosno ne suglasi se s njime, nije jasno može li istražni sudac unatoč tomu donijeti presudu ili ne. Drugo, ako druga stranka načelno prihvati donošenje presude u istrazi, ali se ne složi s predloženom vrstom i visinom kazne i primjenom mjere sigurnosti, nije posve jasno o čijem i o kakvom će zahtjevu istražni sudac odlučivati te ako se sa zahtjevom ili zahtjevima ne složi, o čemu će odlučivati vijeće i koji će onda zahtjev vijeće eventualno usvojiti. Treće, ako okrivljenik, koristeći se pravom predviđenim u stavku 6. odustane od svojeg zahtjeva prije nego što istražni sudac o njemu odluči, postavlja se pitanje kako će u tom slučaju podneseni zahtjev utjecati na daljnji tijek postupka. Ako takav zahtjev ostaje u spisu (a nigdje ne stoji da će se iz spisa izdvojiti), onda on može odigrati bitnu ulogu pri oblikovanju zaključaka suda o okrivljenikovoju krivnji i o protupravnosti njegovog djela. Jer, ma rekao tko što god mu drago, pa makar to bio i Zakon koji u stavku 4. kaže da se podnošenje zahtjeva ne smatra priznanjem, ipak takav zahtjev predstavlja svojevrsno priznanje i kada ga vidi i pročita raspravni sudac (koji je također samo čovjek), to će neminovno na nj snažno utjecati.

Na posljetku, moguć je i onaj željeni i predloženi ishod, tj. donošenje predložene presude s predloženom kaznom i predloženom sigurnosnom mjerom, ili bez nje. Samo – kolika je vjerojatnost da će do toga doći ako branitelj nije prethodno pribavio potpunu suglasnost druge stranke?

I – last but not least – valja nagovoriti i istražnog suca da donese upravno onakvu presudu kakva se zahtijeva. Koje i kakve su mogućnosti branitelja u tom nezahvalnom poslu još je potpuno bijelo područje na karti mogućnosti koje crta novela ZKP-a. S obzirom na to da čl. 190.a, a ni bilo koji drugi članak, nije predvidio nikakav formalni način postupanja pri pregovaranju i dogovaranju oko izricanja presude u istrazi, sve će biti prepušteno onome čemu u uređenom postupku nema mjesta, a to su dobri ili loši kolegijalni, ili, ne daj Bože, prijateljski ili neprijateljski odnosi između istražnog suca i branitelja, a moguće i između istražnog suca i državnog odvjetnika, ili opunomoćenika oštećenika. Kakva li se tek tu Pandorina kutija otvara, ne smije se ni pomisliti.

Konačno, sažimajući sve što je rečeno, a misleći i na mnogo toga što nije rečeno, jer za sve nema ni mjesta, ni vremena, a nije sve baš ni domišljeno, moramo sami sebi postaviti pitanje: Jesmo li mi odvjetnici kao branitelji, s našim školovanjem, našim poimanjem kaznenog postupka, našim odnosom prema strankama, prema sucima i državnim odvjetnicima i našim cjelokupnim iskustvom, uopće pripremljeni za primjenu jedne takve novine kakva je, uvjetno rečeno, nagodba u kaznenom postupku? Ne mogu tvrditi, ali imam dojam da nismo. Međutim, imam dojam da u tome nismo ni osamljeni, jer nisam uočio da bi suci ili državni odvjetnici u bilo kojem smislu bolje od nas prihvaćali tu istu novinu.

Možda će se moj zaključak učiniti pesimističnim, a bilo bi mi neobično drago kada bi se pokazao netočnim, ali ga unatoč tomu moram iznijeti. Članak 190.a ZKP djeluje kao slučajno izrasli egzotični cvijet u kontinentalnom geometrijskom vrtu. Niti mu odgovara kontinentalna klima, niti pristaje u takav okoliš. Možda će se u nekom reduciranom obliku uspjeti zadržati, možda i prezimiti koju zimu, možda čak dočekati da bude kalemljen, oplemenjen i razvijen, a možda će trajati samo jedno ljeto – ono 2002. g.

Ako ovom neveselom slijedu misli treba još išta dodati, onda je to samo jedno pitanje: A gdje je u svemu tome oštećenik sa svojim pravima i interesima?

Preostale su stare nedaće. Jedna od najvećih nedaća s kojima se branitelj susretao u svim kaznenim postupcima koje pamtim (a pamtim sve od pedesetih godina prošlog stoljeća do danas) bila je u tome da branitelj nije imao pravo gotovo ništa reći sve do završnog govora, ili završne riječi. Izuzme li se pravo predlaganja dokaza i pravo postavljanja pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima, koje je po prirodi stvari vrlo ograničeno, branitelj nikada zapravo nije

dobio mogućnost da svoju dužnost obavi kako treba. Nakon stupanja na snagu novele ZKP-a koja je u primjeni od 1. 1. 1998. nepovoljan položaj branitelja postao je još nepovoljniji, i to do te mjere da ozbiljno dovodi u pitanje uspješnost napora suda da utvrdi istinu. Naime, i do 1. 1. 1998. branitelj je morao šutjeti sve do završne riječi, ali je barem imao mogućnost poučiti okrivljenika, osobito ako je okrivljenik bio iole pametan, kako će se braniti, koje okolnosti i koje činjenice će naglasiti iznoseći svoju obranu te na koje će se dokaze pri tome pozvati. Tako je sud imao mogućnost, makar i kroz često nespretno, teško, a u pravilu laičko izlaganje samog okrivljenika, ipak saznati kakva je temeljna zamisao obrane, u kojem će pravcu trebati izvoditi dokaze, koji i kakvi će dokazi biti pri tome potrebni, a što, suprotno tome, uopće neće biti sporno. No od spomenutog 1. 1. 1998. ako okrivljenik ne priznaje svoju krivnju te ako posebno ne zahtijeva da svoju obranu iznese na početku rasprave, sud ima pred sobom nijemog optuženika i nemuštog branitelja. Zato nije rijedak slučaj da se izvode brojni dokazi kojima se dokazuju nesporne činjenice, a da sud tek po završetku dokaznog postupka iz završnog govora branitelja saznaje u čemu je okrivljenikova obrana. Naravno da je u tom času kasno za bilo kakav zaokret u razmišljanju, u ocjenjivanju provedenih dokaza, uzimanju u obzir ovih ili onih instituta kaznenog prava i postupka itd., itd.

S pravom se zato očekivalo da će nova prigoda za izmjene i dopune ZKP-a biti iskorištena i za mijenjanje te teško shvatljive situacije. Naime, ako je bilo razumljivo da bivši totalitarni sustav vlasti nije bio sklon funkciji obrane u kaznenom postupku te da je branitelja kao prirodnog neprijatelja nastojao na svaki način zapostaviti i umanjiti mu ulogu i utjecaj na tok postupka, potpuno je nerazumljivo da se braniteljev položaj nije bitno izmijenio nabolje niti dvanaest godina nakon pada totalitarnog i uvođenja demokratskog poretka. Zato je veselo zaigralo srce svakom pravom odvjetniku kada je iznad članka 317. ZKP objavljenog 21. svibnja 2002. pročitao podnaslov: Početak glavne rasprave i **uvodni govori stranaka**. Trebalo je samo pročitati nekoliko članaka – od 317. do 320. – i vidjeti kako je zakonodavac konačno riješio bolno pitanje obrane i kako je uvodni govor branitelja odredio i uobličio. Nakon tri, četiri čitanja tih članaka i uzaludne potrage za odredbom koja bi davala branitelju pravo na uvodni govor, slijedilo je razočaranje. Preostala je još samo mala nada da će takvu odredbu pronaći na priloženoj ceduljici među "corrigé errata". No, odmah se pokazalo da takve pogreške nema. Ostala je samo pogreška u spomenutom podnaslovu koji je jedino potaknuo neosnovanu nadu. Branitelj je ostao osuđen na šutnju do završne riječi.

Posve je nejasno zašto toliki otpor izaziva mogućnost da branitelj već na početku glavne rasprave iznese temeljne odrednice okrivljenikove obrane, odmah nakon što optužba iznese svoje tvrdnje. Iako je takva mogućnost posve prirodna, ni sada nije našla mjesto u Zakonu. Da bi sud mogao valjano suditi,

mora znati što je među strankama sporno i što je po stajalištu stranaka bitno u postupku. Uzme li se u obzir da već niz godina postoji izražena tendencija za unošenjem sve većeg broja elemenata akuzatornog postupka u tradicionalni europski, pretežito inkvizitorni postupak, nejasno je zašto se u nas pri tome uporno izostavlja davanje mogućnosti obrani da na početku glavne rasprave uspostavi relativnu ravnotežu u postupku. Uvodni govor branitelja bitno bi olakšao sudu daljnje vođenje postupka, osobito u slučajevima velikih, teških, činjenično i pravno složenih predmeta. Umjesto toga, sada je sud primoran odgonetavati iz postavljenih pitanja svjedocima i vještacima i dokaznih prijedloga koje stavlja obrana što to obrana smjera i na što misli. Nisu zato rijetki slučajevi kada i optužba i sud cijelo vrijeme smatraju da okrivljenikova obrana ide u jednom pravcu, da bi tek iz završne riječi branitelja saznali da je bit obrane nešto sasvim drugo. To ponekad dovodi do preotvaranja rasprave, a puno češće do ukidanja prvostupanjske osude.

Tako je uvodni govor ili uvodna riječ branitelja za sada ostala samo u podnaslovu i u željama branitelja koji doista žele pridonijeti učinkovitom i pravednom postupku. Preostaje utemeljena nada da ni sljedeća novela ZKP-a nije daleko. Do tada braniteljima ostaju stare nedaće prouzročene prisilom na nijemo praćenje rasprave.

Summary

NEW TASKS AND OLD SETBACKS OF THE DEFENCE ATTORNEY IN CRIMINAL PROCEDURE

By putting forward in this paper the view that settlement between parties is a matter foreign to our criminal procedure, since parties do not freely enjoy certain rights, but are obliged to comply with strict criminal provisions, the author sharply criticises the provisions of the new Article 190 a) of the Law on Criminal Procedure. These provisions are not precise (for example, they do not clearly stipulate that the parties may submit a consensual request that the penalty be imposed on the defendant exclusively during the investigation) and they place the defence attorney in an utterly different role than has been the case so far. According to these provisions, the defence attorney must step out of the role of the defendant's assistant during the proceedings and become an assessor and a negotiator, which might take a significantly greater amount of time and effort. Besides, these provisions also place a great deal of responsibility on the defence attorney and expose him or her to the psychological pressure of defendants who are convinced of their innocence, even though the defence attorney might consider that it would be better to plead guilty to a lesser crime (for example, criminal negligence), and settle for a less serious penalty, than to insist on going to trial. The author considers that in such cases the defence attorney will be faced with a "thankless" task, especially in view of the fact that he or she will have to discuss with the defendant the extent of penalty which would be considered acceptable to the defendant. All this leads the author to the pessimistic conclusion that Croatian legal practice is not prepared for the great novelties brought about by this provision and is afraid that, if transplanted from Anglo-Saxon law, it will bloom for only one summer in the Croatian "garden" of law – the summer of 2002 when it was passed.